

„Herbarz szlachty powiatu sierpeckiego” prof. Jerzego Łempickiego - ukoronowanie sierpeckich publikacji 2008 r.

Właśnie ukazało się długo oczekiwane, monumentalne dzieło profesora Jerzego Łempickiego „Herbarz szlachty powiatu sierpeckiego”, będący czwartą częścią „Herbarza mazowieckiego”. O książce z pewnością można powiedzieć, że jest ukoronowaniem wszystkich wydanych w tym roku w Sierpcu publikacji.

Profesor Jerzy Łempicki to wyjątkowa postać, wybitny naukowiec, specjalista w dziedzinie budownictwa, związany z kilkoma ważnymi polskimi uczelniami wyższymi. Imponujące osiągnięcia naukowe w dziedzinie budownictwa nie przeszkodziły profesorowi w rozwijaniu wielkiej pasji historycznej związanej z badaniem dziejów i majątków rodzin szlacheckich. Praca badawcza, której przed laty podjął się Jerzy Łempicki nie byłaby możliwa do zrealizowania, gdyby nie systematyczność, sumienność i wielki upór, w dążeniu do zrealizowania wymarzonego celu.

Wydawanie „Herbarza” rozpoczęło w 1997 roku poznańskie wydawnictwo „Heroldium”. Pierwsze dwa tomy zawierały wprowadzenie, w którym dokładnie omówiono podstawę źródłową opracowania, zagadnienia demograficzne, majątkowe i społeczne związane z terytorium Mazowsza Północnego, a także dzieje dóbr ziemskich i stosunków

własnościowych poszczególnych wiosek parafii powiatu płockiego, z czasów staropolskich. Rok później wydano tom trzeci, w którym znalazły się dzieje rodzin szlacheckich i własności ziemskiej powiatu bielskiego. Zebrane w jednym woluminie wszystkie trzy tomy „Herbarza” w 2007 roku przekazane zostały Miejskiej Bibliotece Publicznej w Sierpcu jako dar od prezesa Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Sierpeckiej Zdzisława Dumowskiego. Wydawnictwo „Heroldium” nie zrealizowało według przyjętego planu wydawniczego kolejnego, czwartego tomu publikacji, ze względu na chorobę i śmierć Jerzego Łempickiego. Czwarty, sierpecki tom, ukazał się dopiero w grudniu 2008 roku, staraniem Towarzystwa Przyjaciół Ziemi Sierpeckiej.

„Herbarz szlachty powiatu sierpeckiego” to jak do tej pory najpotężniejsza pod względem formatu i objętości (610 stron) sierpecka publikacja. Zawiera usystematyzowaną, chronologicznie przedstawioną wiedzę na temat dziejów własności ziemskiej w powiecie sierpeckim, a także historie rodzin szlacheckich w tymże rejonie. W przeciwieństwie do ukazujących się tradycyjnie herbarzy, które przedstawiały w układzie alfabetycznym poszczególne rodziny szlacheckie całej Rzeczypospolitej, niniejsze dzieło ma układ terytorialny i stanowi zamkniętą całość (każdy tom opisuje dany powiat).

Lekturę warto rozpocząć od wspomnień o Jerzym Łempickim spisanych syna Autora, Jerzego Michała Łempickiego. Nie brakuje w nich najważniejszych faktów z życia profesora oraz opowieści o gromadzeniu przez uczonego materiałów do dzieła.

Nowatorski sposób badania archiwalnych akt, a także wyjaśnienie sposobu korzystania z publikacji przybliżył czytelnikowi historyk Paweł Bogdan Gąsiorowski. Historia gromadzenia materiałów do

„Herbarza”, ogarnięcia ogromu wiedzy, którą udało się odczytać Jerzemu Łempickiemu ze starych akt, wydaje się wprost nie do ogarnięcia dla przeciętnego człowieka. Profesor badał akta (udostępnione przez Sąd Hipoteczny w Płocku), które nieuporządkowane, złożone w zawilgotnionej piwnicy, spoczywały niewykorzystane od kilkudziesięciu lat! Podobnie było z zapomnianymi przez historyków mazowieckimi księgami grodzkimi (z Archiwum Akt Dawnych w Warszawie), w oparciu o które systematycznie udawało się profesorowi rekonstruować skomplikowane połączenia genealogiczne poszczególnych rodzin i rekonstruować historie wsi, z którymi rodziny te od pokoleń były związane. Precyzję badawczą i skrupulatność Autora można chyba jedynie porównać do pracy średniowiecznych skryptorów, którzy zamknięci w klasztorach przez prawie całe życie przepisywali i ozdabiali dzieła, które dziś ze względu na unikatową wartość podziwiać możemy jedynie na specjalnych wystawach w najważniejszych bibliotekach. Tym większy szacunek należy się profesorowi Łempickiemu, że nawet w momencie poważnych kłopotów zdrowotnych nie zaprzestał swojej działalności badawczej, dzięki czemu dziś sierpczanie i mieszkańcy powiatu sierpeckiego mogą cieszyć się tak wartościowym dziełem.

„Herbarz szlachty powiatu sierpeckiego” to nieoceniona publikacja dla miłośników genealogii, pasjonatów heraldyki, a zwłaszcza dla wszystkich osób, które badają lub dopiero pragną poznać historię i pochodzenie własnej rodziny i przodków. Poszukiwania te z pewnością ułatwi przejrzysty układ treści, liczne przypisy w tekście oraz wyjaśnienie znaczeń najczęściej stosowanych w źródłach sformułowań.